

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INTEGROVANÁ
STŘEDNÍ ŠKOLA
POLYGRAFICKÁ

Typografie

4. Řádkový proklad, stránkový a řádkový rejstřík

www.isspolygr.cz

Vytvořila:
Ivana Michálková
Vytvořeno dne: 14. 9. 2012

Integrovaná střední škola polygrafická,
Brno, Šmahova 110
Šmahova 110, 627 00 Brno

Interaktivní metody zdokonalující edukaci na ISŠP
CZ.1.07/1.5.00/34.0538

Typografie

DUM číslo: 4
Název: Řádkový proklad,
stránkový a řádkový rejstřík

Strana: 1/7

Škola	Integrovaná střední škola polygrafická, Brno, Šmahova 110
Ročník	1. ročník (SOŠ, SOU)
Název projektu	Interaktivní metody zdokonalující proces edukace na ISŠP
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0538
Číslo a název šablony	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Autor	Ivana Michálková
Tématická oblast	Typografie
Název DUM	Řádkový proklad, stránkový a řádkový rejstřík
Pořadové číslo DUM	4
Kód DUM	VY_32_INOVACE_04_OV_MI
Datum vytvoření	14. 9. 2012
Anotace	Dokument obsahuje vysvětlení, jak je důležitý řádkový proklad a dodržování řádkového a stánkového rejstříku

Pokud není uvedeno jinak, je uvedený materiál z vlastních zdrojů autora.

Řádkový proklad

Aby byl text lépe čitelný, prosvětluje se sazba prokladem mezi řádkami. Prokládáním řádků máme možnost ovlivnit poměr potištěné a nepotištěné plochy stránky. Velikost prokladu se volí úměrně k stupni a kresbě písma a k šířce sazby. Volba správného prokladu ovlivňuje celkový dojem ze stránky, její tmavost nebo světlost.

Průměrné stupně písma (9–12 bodů) se většinou sází s dvěma body řádkového prokladu. Menší stupně písma (6–8 bodů) potřebují větší řádkový proklad, aby byly dostatečně čitelné. Při zadávání stupně písma a řádkového prokladu se nejčastěji používají číselné hodnoty oddělené lomítkem, např. 10/12. Znamená to sázet desetibodové písmo na dvanáctibodovou kuželku. Proklad je tedy dva body.

Sázecí programy umožňují jako jednu z funkcí automatický řádkový proklad, který se zadává v procentech. V použitém příkladu (10/12) by to tedy bylo 120 %.

Zásada, že úprava hladké sazby je v celém díle jednotná, už napovídá, jak tomu bude i s prokladem. Navíc víme, že proklad má být stejný v celém díle. Zvolíme-li tedy proklad dva body, tak to tedy znamená skutečně dva body všude, a ne jak nám to zrovna vyjde – poznámky 8/10, základní text 10/12 ...

10/8

Zásada, že úprava hladké sazby je v celém díle jednotná, už napovídá, jak tomu bude i s prokladem. Navíc víme, že proklad má být stejný v celém díle. Zvolíme-li tedy proklad dva body, tak to tedy znamená skutečně dva body všude, a ne jak nám to zrovna vyjde – poznámky 8/10, základní text 10/12 ...

10/10

Zásada, že úprava hladké sazby je v celém díle jednotná, už napovídá, jak tomu bude i s prokladem.

Navíc víme, že proklad má být stejný v celém díle. Zvolíme-li tedy proklad dva body, tak to tedy znamená skutečně dva body všude, a ne jak nám to zrovna vyjde – poznámky 8/10, základní text 10/12 ...

10/12

Zásada, že úprava hladké sazby je v celém díle jednotná, už napovídá, jak tomu bude i s prokladem.

Navíc víme, že proklad má být stejný v celém díle. Zvolíme-li tedy proklad dva body, tak to tedy znamená skutečně dva body všude, a ne jak nám to zrovna vyjde – poznámky 8/10, základní text 10/12 ...

10/14

Stránkový a řádkový rejstřík

Stránkový rejstřík je sazba, při níž se kryje první a poslední řádek u oboustranně potištěné stránky kontrolou v průhledu.

Při **řádkovém rejstříku** se kryjí všechny textové řádky na stránce v průhledu, u protilehlých stánek i při vícesloupečné sazbě. Udržet řádkový proklad v případě odlišného stupně a prokladu může být problém. Jistou pomocí je funkce programů „zarovnání na mřížku“. Tu je zapotřebí definovat shodně se základním stupněm písma (je-li text sázen 10/12, pak bude mřížka 12 bodů).

Stránkový a řádkový rejstřík

Něco, co málo lidí zná a ještě dodržuje. Pokud se v sazbě nevyskytují titulky většího stupně písma nebo jiné odlišnosti grafické úpravy, je nedodržení alespoň stránkového rejstříku v sazbě důkazem naprostého amatérismu sazeče.

Udržet řádkový rejstřík v případě odlišného stupně a prokladu titulků už může být problém, a je jen málo těch, kteří se s tím pohrají. Jistou pomocí

může být funkce sázecích programů „zarovnání na mřížku“, kde se program snaží vyrovnat textové odstavce na námi nastavenou mřížku. Tu je zapotřebí definovat shodně se základním stupněm písma (je-li text sázen 10/12, pak bude mřížka 12 bodů). Když použijeme i písmo jiného stupně (např. pro popisky 8/10), zarovnání na mřížku nám sice nezmění mezery mezi odstavci tak, aby byl vždy první řádek odstavce na mřížku zarovnán.

Stránkový a řádkový rejstřík

Něco, co málo lidí zná a ještě dodržuje. Pokud se v sazbě nevyskytují titulky většího stupně písma nebo jiné odlišnosti grafické úpravy, je nedodržení alespoň stránkového rejstříku v sazbě důkazem naprostého amatérismu sazeče.

Udržet řádkový rejstřík v případě odlišného stupně a prokladu titulků už může být pro-

blém, a je jen málo těch, kteří se s tím pohrají. Jistou pomocí může být funkce sázecích programů „zarovnání na mřížku“, kde se program snaží vyrovnat textové odstavce na námi nastavenou mřížku. Tu je zapotřebí definovat shodně se základním stupněm písma (je-li text sázen 10/12, pak bude mřížka 12 bodů). Když použijeme i písmo jiného stupně (např. pro popisky 8/10), zarovnání na mřížku nám sice nezmění mezery mezi odstavci.

Správná úprava – pro sazbu textu použity dva stupně písma – základní text 12/16 a pro poznámku 8/11.

Řádkový rejstřík u základního textu je zachován, ale pro úpravu poznámky zvolíme volný rejstřík tak, aby se kryla účaří posledních řádků.

Stránkový a řádkový rejstřík

Něco, co málo lidí zná a ještě dodržuje. Pokud se v sazbě nevyskytují titulky většího stupně písma nebo jiné odlišnosti grafické úpravy, je nedodržení alespoň stránkového rejstříku v sazbě důkazem naprostého amatérismu sazeče.

Udržet řádkový rejstřík v případě odlišného stupně a prokladu titulků už může být problém, a je jen málo těch, kteří se s tím pohrají.

Jistou pomocí může být funkce sázecích programů „zarovnání na mřížku“, kde se program snaží vyrovnat textové odstavce na námi nastavenou mřížku.

Poznámka:

Tu je zapotřebí definovat shodně se základním stupněm písma (je-li text sázen 10/12, pak bude mřížka 12 bodů). Když použijeme i písmo jiného stupně (např. pro popisky 8/10), zarovnání na mřížku nám sice nezmění řádkový proklad, ale vytvoří mezery mezi odstavci tak, aby byl vždy první řádek odstavce na mřížku zarovnán.

Špatná úprava – pro sazbu textu použity dva stupně písma – základní text 12/16 a pro poznámku 8/11.

Řádkový rejstřík u základního textu i poznámky je zachován.

Stránkový a řádkový rejstřík

Něco, co málo lidí zná a ještě dodržuje. Pokud se v sazbě nevyskytují titulky většího stupně písma nebo jiné odlišnosti grafické úpravy, je nedodržení alespoň stránkového rejstříku v sazbě důkazem naprostého amatérismu sazeče.

Udržet řádkový rejstřík v případě odlišného stupně a prokladu titulků už může být problém, a je jen málo těch, kteří se s tím pohrají.

Jistou pomocí může být funkce sázecích programů „zarovnání na mřížku“, kde se program snaží vyrovnat textové odstavce na námi nastavenou mřížku.

Tu je zapotřebí definovat shodně se základním stupněm písma (je-li text sázen 10/12, pak bude mřížka 12 bodů). Když použijeme i písmo jiného stupně (např. pro popisky 8/10), zarovnání na mřížku nám sice nezmění řádkový proklad, ale vytvoří mezery mezi odstavci tak, aby byl vždy první řádek odstavce na mřížku zarovnán.

Kontrolní otázky:

1. Co je to řádkový proklad?
2. Jak se určuje velikost řádkového prokladu?
3. Co je stránkový rejstřík?
4. Co je řádkový rejstřík?

Zdroje:

Ing. POP Pavel, FLÉGER Jindřich, POP Vladimír. Sazba1: Ruční sazba. Vydání druhé. Praha: SPN, 1989. 185 stran.
ISBN 85-30-44/2.

KAPLANOVÁ Marie a kolektiv. Moderní polygrafie. Vydání druhé. Praha 2: Svaz polygrafických podnikatelů, 2010. 391 stran.
ISBN 978-80-254-4230-2.

BERAN Vladimír a kolektiv. Aktualizovaný typografický manuál. Vydání páté. Praha: font, 2007. 120 stran.